

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**Інститут публічної служби та управління
Кафедра публічного управління та регіоналістики**

к.держ.упр., проф. Попов М.П.

к.держ.упр. Тодорова О.Л.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**з дисципліни
«КОМУНІКАЦІЇ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»**

Схвалено Вченою радою Інституту публічної
служби та управління

Протокол № 1 від 31.08.2022.

Комунікації в сфері державного управління та місцевого самоврядування: методичні вказівки до практичних занять. Укладачі: М.П. Попов, О.Л. Тодорова. «Одеська політехніка». 2022. 23 с.

Методичні вказівки до практичних занять укладено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Комунікації в сфері державного управління та місцевого самоврядування».

Мета, цілі та завдання дисципліни впливають із завдання освітньо-професійної програми щодо підготовки фахівців на першому рівні вищої освіти, яка передбачає надання здобувачам вищої освіти знань та формування компетентностей, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків у сфері публічного управління та адміністрування, які спрямовані на сталий суспільний розвиток, реалізацію соціально-економічних реформ, використання прогресивних практик публічного управління на місцевому, регіональному та державному рівні.

Ключові слова: теорія комунікацій; комунікаційний процес; моделі комунікації; специфіка ділової комунікації; вербальні засоби ділової комунікації; невербальні засоби ділової комунікації; міжособистісні комунікації; гендерні аспекти ділової комунікації; писемна ділова комунікація; комунікаційна та цифрова стратегія; консультації з громадськістю; інструменти вивчення громадської думки; доступ до публічної інформації.

ЗМІСТ

Заняття 1: Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти	4
Заняття 2-3: Комунікаційний процес. Моделі комунікації	5
Заняття 4: Специфіка ділової комунікації	7
Заняття 5: Ефективність комунікації	8
Заняття 6: Вербальні засоби ділової комунікації	10
Заняття 7: Невербальні засоби ділової комунікації	11
Заняття 8: Міжособистісні комунікації	13
Заняття 9: Гендерні аспекти ділової комунікації.	
Особливості комунікації з різними соціальними групами	14
Заняття 10: Писемна ділова комунікація	15
Заняття 11-12: Комунікаційна та цифрова стратегія	17
Заняття 13: Консультації з громадськістю	19
Заняття 14-15: Інструменти вивчення громадської думки	20
Заняття 16: Організація доступу до публічної інформації	22

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретичні засади комунікації та комунікативного процесу в публічному управлінні

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Тема заняття 1: Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти

1. Предмет теорії комунікації.
2. Закони і категорії теорії комунікації.
3. Методи і функції теорії комунікації.
4. Розвиток соціальної комунікації.
5. Комунікативна компетентність в системі професійної підготовки фахівця.
6. Проблеми комунікації в історії соціально-філософської думки. Сучасні концепції комунікації. Теорії масової комунікації.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: Познайти студентів із предметом, завданнями і методами соціальної комунікації як галузі наукових знань, сформулювати розуміння змісту основних теорій комунікації, її законів, довести до відома слухачів курсу важливість комунікативної компетентності.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1 Предмет, закони і категорії теорії комунікації	1. Знати предмет, закони і категорії теорії комунікації
2. Методи і функції теорії комунікації	2. Знати методи і функції теорії комунікації
3. Комунікативна компетентність в системі професійної підготовки фахівця.	2. Розуміти суть та значимість комунікативної компетентності в системі професійної підготовки

	фахівця
4. Проблеми комунікації в історії соціально-філософської думки. Сучасні концепції комунікації. Теорії масової комунікації.	3. Розглянути проблеми комунікації в історії соціально-філософської думки, сутність сучасних концепцій та теорій комунікації.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. – 2-ге вид., доп. К. : ВЦ «Академія», 2009. – 346 с.
2. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. – 248 с.
3. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. – Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.
4. Косюк Оксана. Теорія масової комунікації : навч. посіб. / О. М. Косюк. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. 384 с.
5. Ляпічева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» / О. Л. Ляпічева. Д. : РВВ ДНУ, 2016. 44 с.

Додаткова література:

1. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. – Київ, 1999. 301 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>

Тема заняття 2-3: Комунікаційний процес. Моделі комунікації

1. Зміст понять “комунікації”, “комунікаційна мережа”, “комунікаційний процес” Як вони співвідносяться?
2. Канали та засоби комунікацій.
3. Основні бар’єри комунікацій.
4. Моделі комунікації.

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: сформувати розуміння змісту комунікаційного процесу та навичок практичного застосування моделей комунікації.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Поняття “комунікації”, “комунікаційна мережа”, “комунікаційний процес”	1. Знати зміст понять “комунікації”, “комунікаційна мережа”, “комунікаційний процес”
2. Канали та засоби комунікацій. Основні бар’єри комунікацій	2. Вміти обирати правильно канали та засоби комунікацій, ідентифікувати основні бар’єри комунікацій
3. Моделі комунікації	3. Розуміти сутність моделей комунікацій

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. – 2-ге вид., доп. К. : ВЦ «Академія», 2009. 346 с.
2. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» / О. Л. Ляпичева. Д. : РВВ ДНУ, 2016. 44 с.
3. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. 248 с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.
5. Косюк Оксана. Теорія масової комунікації : навч. посіб. / О. М. Косюк. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. 384 с.
6. Соснін О. В. Комунікативна парадигма суспільного розвитку : навч. посіб. / О. В. Соснін, А. М. Михненко, Л. В. Литвинова. К. : НАДУ, 2011. 220.

Додаткова література:

1. . Почепцов Г.Г. Теорія комунікації.-2-е вид., доп. К.: ВЦ «Київський ун-т», 1999. 307 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська

політехніка». URL: <http://library.opu.ua/>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СТРУКТУРА КОМУНІКАЦІЇ

Тема заняття 4: Специфіка ділової комунікації

1. Моделі (типи) спілкування.
2. Концепція транзакційного аналізу (соціальні ролі) в налагодженні ділового спілкування.
3. Стилi ділового спілкування.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: засвоєння знань про культуру ділової комунікації у встановленні та розвитку конструктивних ділових зв'язків і партнерства між суб'єктами ділових відносин.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Моделі (типи) спілкування.	1. Знати моделі (типи) спілкування.
2. Концепція транзакційного аналізу (соціальні ролі) в налагодженні ділового спілкування.	2. Розуміти особливості транзакційного аналізу (соціальні ролі) в налагодженні ділового спілкування.
3. Стилi ділового спілкування.	3. Знати особливості стилів ділового спілкування

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. 248 с. (*тема 8, с.71-77*)

2. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с. (с.146-162)

Додаткова література:

1. Хаджирадева С.К., Яроміч С.А. Комунікації, ділове спілкування та управління конфліктами в колективі/За заг. ред. Є.І. Бородіна, В.Г. Логвінова, О.Ф. Мельникова, П.І. Шевчука. Х.: ХарPI НАДУ, 2004. 98 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Тема заняття 5: Ефективність комунікації

1. Формальні та неформальні комунікації
2. Роль неформальних комунікації в управлінні
3. Проблеми на етапах процесу комунікації
4. Причини невдалої комунікації
5. Методи (роди) комунікації управлінців в процесі обміну інформацією зі своїм начальником, зі своїми підлеглими
6. Подолання перешкод до ефективної комунікації на практиці
7. Навички ефективно слухати

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: сформувати розуміння змісту та навичок ефективної комунікації.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Формальні та неформальні комунікації Роль неформальних комунікації в управлінні	1. Знати сутність формальних та неформальних комунікацій, розуміти роль неформальних комунікації в управлінні

2. Проблеми на етапах процесу комунікації. Причини невдалої комунікації	2. Розуміти проблеми та причин невдалої комунікації на різних етапах комунікаційного процесу
3. Методи (роди) комунікації управлінців в процесі обміну інформацією зі своїм начальником, зі своїми підлеглими.	3. Знати особливості застосування методів (родів) комунікації управлінців в процесі обміну інформацією зі своїм начальником, зі своїми підлеглими.
4. Перешкоди до ефективної комунікації на практиці. Навички ефективно слухати	4. Вміти визначати перешкоди до ефективної комунікації, розвинути навички ефективно слухати

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. 2-ге вид., доп. – К. : ВЦ «Академія», 2009. 346 с.
2. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. 248 с.
3. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. – Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.
4. Косяк Оксана. Теорія масової комунікації : навч. посіб. / О. М. Косяк. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. 384 с.
5. Ляпічева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» / О. Л. Ляпічева. Д. : РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
6. Соснін О. В. Комунікативна парадигма суспільного розвитку : навч. посіб. / О. В. Соснін, А. М. Михненко, Л. В. Литвинова. К. : НАДУ, 2011. 220 с

Додаткова література:

1. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. 2-е вид., доп. К.: ВЦ «Київський ун-т», 1999. 307 с.
2. Комунікації всередині компанії: що це, як працює і як поліпшити комунікації в організації. URL: <https://blog.agrokebety.com/komunikatsiyi-vsередini-kompaniyi>

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ВЕРБАЛЬНА І НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ

Тема заняття 6: Вербальні засоби ділової комунікації

1. Правила вербального впливу спілкування на співрозмовника
2. Правила щодо того, що і в якій ситуації варто говорити, а чого говорити не слід
3. Різниця між внутрішньою та зовнішньою мовою
4. Усна та письмова мова
5. Сутність монологу
6. Закони побудови діалогу
7. Види усномовленневої комунікації
8. Труднощі ефективного слухання

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: сформувати розуміння змісту та навичок вербальної комунікації.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

.Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Правила вербального впливу спілкування на співрозмовника	1. Знати правила вербального впливу спілкування на співрозмовника
2. Правила щодо того, що і в якій ситуації варто говорити, а чого говорити не слід	2. Знати правила щодо того, що і в якій ситуації варто говорити, а чого говорити не слід
3. Різниця між внутрішньою та зовнішньою мовою. Усна та письмова мова	3. Розуміти різницю між внутрішньою та зовнішньою мовою; усною та письмовою мовою
4. Сутність монологу. Закони побудови діалогу	4. Розуміти сутність монологу. Розуміти та вміти застосовувати закони побудови діалогу

5. Види усно мовленнєвої комунікації. Труднощі ефективного слухання	5. Розглянути види усно мовленнєвої комунікації. Розуміти та вміти запобігати труднощам ефективного слухання
---	--

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. 248 с.

2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. 2-ге вид., доп. К. : ВЦ «Академія», 2009. 346 с.

Додаткова література:

1. Коробанов Ю.М. Теорія та практика комунікацій: навч. посіб. : у 3 ч. / Ю. М. Коробанов, А. Ю. Коробанов. Миколаїв : НУК, 2011.

2. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. 2-е вид., доп. К.: ВЦ «Київський ун-т», 1999. -307 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Тема заняття 7: Невербальні засоби ділової комунікації

1. Функції невербальних засобів комунікації
2. Роль вербальних і невербальних засобів комунікації
3. Види невербальних знаків
4. Підсилення невербальними засобами комунікативної позиції того, хто говорить

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: сформувати розуміння змісту та навичок невербальної комунікації.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;

- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Функції невербальних засобів комунікації	1. Знати функції невербальних засобів комунікації
2. Роль вербальних і невербальних засобів комунікації	2. Розуміти роль вербальних і невербальних засобів комунікації
3. Види невербальних знаків	3. Вміти виокремлювати та застосовувати види невербальних знаків
4. Підсилення невербальними засобами комунікативної позиції того, хто говорить	4. Розуміти сутність підсилення невербальними засобами комунікативної позиції того, хто говорить

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. 248 с.

2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. 2-ге вид., доп. К. : ВЦ «Академія», 2009. 346 с.

Додаткова література:

1. Коробанов Ю.М. Теорія та практика комунікацій: навч. посіб. : у 3 ч. / Ю. М. Коробанов, А. Ю. Коробанов. Миколаїв : НУК, 2011.

2. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. 2-е вид., доп. К.: ВЦ «Київський ун-т», 1999. 307 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 2.
Практичні засади формування та реалізації
комунікації та комунікативного процесу
в державному управлінні та місцевому самоврядуванні

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.
МІЖОСОБИСТІСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЇ В
ОРГАНІЗАЦІЯХ

Тема заняття 8: Міжособистісні комунікації

1. Основні функції міжособистісної комунікації.
2. Роль невербальних засобів спілкування в міжособистісній комунікації
3. Роль слухання в міжособистісній комунікації
4. Аналіз стадій передачі мовного повідомлення.
5. Правила ефективної комунікації.

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: сформувати навички визначення рівня власної комунікабельності, надати знання про умови та фактори впливу на ефективність міжособистісної комунікації.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Основні функції міжособистісної комунікації.	1. Знати основні функції міжособистісної комунікації.
2. Роль невербальних засобів спілкування в міжособистісній комунікації	2. Розуміти роль невербальних засобів спілкування в міжособистісній комунікації
3. Роль слухання в міжособистісній комунікації	3. Розуміти роль слухання в міжособистісній комунікації
4. Аналіз стадій передачі мовного повідомлення.	4. Розуміти сутність стадій передачі мовного повідомлення. та вміти їх аналізувати
5. Правила ефективної комунікації.	5. Знати та вміти застосовувати

	правила ефективної комунікації.
--	---------------------------------

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: ВД «Академія», 2004. 342 с.

Додаткова література:

1. Коваленко О.Ю. Особливості міжособистісної комунікації в професійній підготовці фахівців економічних спеціальностей. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvmgu_filol_2015_15\(1\)_49.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvmgu_filol_2015_15(1)_49.pdf)
2. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. 2-е вид., доп. К.: ВЦ «Київський ун-т», 1999. 307 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Тема заняття 9: Гендерні аспекти ділової комунікації. Особливості комунікації з різними соціальними групами

1. Гендерні стереотипи та підходи до їх подолання.
2. Особливості чоловічої та жіночої ділової комунікації
3. Врахування особливостей соціальних груп

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: надати уявлення про гендерні аспекти ділової комунікації та комунікації з різними соціальними групами.

Ілюстративний матеріал: матеріали електронної бібліотеки курсу, матеріали відкритих джерел.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Гендерні стереотипи та підходи до їх подолання	1. Вміти виділяти гендерні стереотипи та знати підходи до їх подолання
2. Особливості чоловічої та жіночої ділової комунікації	2. Розуміти особливості чоловічої та жіночої ділової комунікації
3. Врахування особливостей соціальних груп	3. Розуміти важливість та знати сутність врахування особливостей соціальних груп

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1 Ляпічева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» / О. Л. Ляпічева. Д. : РВВ ДНУ, 2016. 44 с.

Додаткова література:

1 Прищак М.Д., Залюбівська О.Б, Слободянюк О.М. Ділове спілкування: електронний навч. посібник – URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/14prishak_dilove_spilkuvannya/peredmova.html (Розділ 4 Гендерні виміри ділової комунікації)

2. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>

3. Як ми говоримо про гендер: 10 комунікаційних принципів, аби показати, що гендерна рівність для вас важлива. URL: <https://cutt.ly/RXqqOIR>

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

4. ПРООН Україна (розділ Гендерна рівність). URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/gender-equality>

Тема заняття 10: Писемна ділова комунікація

1. Універсальні правила(принципи) писемної комунікації.

2. Функціональне призначення ділових листів.

3. Основні правила написання прес-релізу.

4. Основні принципи та найбільш поширені помилки при складанні резюме.

5. Види та структура резюме.

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: закріплення теоретичних знань та навиків писемної ділової комунікації.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, матеріали електронної бібліотеки курсу, матеріали відкритих джерел.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Універсальні правила(принципи) писемної комунікації.	1. Знати універсальні правила (принципи) писемної комунікації.
2. Функціональне призначення ділових листів.	2. Розуміти функціональне призначення ділових листів.
3.Основні правила написання прес-релізу.	3.Знати та вміти застосовувати основні правила написання прес-релізу, вміти підготувати текст.
4. Основні принципи та найбільш поширені помилки при складанні резюме.	4. Знати основні принципи та найбільш поширені помилки при складанні резюме
5. Види та структура резюме.	5. Знати види та структуру резюме,вміти підготувати текст.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: ВД «Академія», 2004. 342 с.

2. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. К. : НАУ, 2016. 248 с.

Додаткова література:

1. Прес-реліз: як писати так, щоб захід відвідали. URL: <https://ubihall.com.ua/uk/2018/03/05/pres-reliz-iaak-pisati-tak-ob-zahid-vid/>
2. Все про прес-релізи: як написати, оформити і розіслати. URL: <https://prnews.io/uk/blog/pres-reliz.html>
3. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації.-2-е вид., доп. -К.: ВЦ «Київський ун-т», 1999. 307 с.
4. Як написати резюме: зразок 2022. URL: <https://www.work.ua/articles/resume/1888/>

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Тема заняття 11-12: Комунікаційна та цифрова стратегія

1. Види комунікаційних стратегій
2. Складові елементи комунікаційної стратегії
3. Основні підходи до визначення цільової аудиторії
4. Сутність цифрової стратегії
5. Канали цифрової (електронної) комунікації

Вид заняття: практичне заняття

Мета: відпрацювання практичних навиків щодо визначення основних елементів та цільових аудиторій комунікаційної та цифрової стратегії органу місцевого самоврядування.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1 Види комунікаційних стратегій. Складові елементи комунікаційної стратегії	1 Знати види комунікаційних стратегій. Знати та розуміти складові елементи комунікаційної стратегії
2. Основні підходи до визначення цільової аудиторії	2. Розуміти основні підходи до визначення цільової аудиторії
3. Сутність цифрової стратегії. Канали цифрової (електронної) комунікації	3. Знати сутність цифрової стратегії. Знати та вміти обирати канали цифрової (електронної) комунікації

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Драгомирецька, Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К. С. Кандагура, А. В. Букач. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.
2. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Карпенко, А. В. Дуда та ін. Київ : [НАДУ], 2018. 364 с.
3. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / за заг. ред. В. С. Куйбіди, О. В. Карпенка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : НАДУ, 2019. 358 с.
4. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посіб. / О. М. Руденко, С. В. Штурхецький, Н. В. Ткаленко, О. В. Михайловська. К. : Кондор, 2016. 130 с.
5. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посіб. / О. М. Руденко, С. В. Штурхецький, Н. В. Ткаленко, О. В. Михайловська. Київ : Кондор, 2019. 130 с.

Додаткова література:

1. Комунікаційна стратегія / capacity4dev. – URL: <https://europa.eu/capacity4dev/file/22978/download?token=Ku8Jb5bY>
2. Тодорова О.Л., Лесик О.В. ІТ та соціальні мережі як важлива складова розвитку комунікацій органів публічної влади задля управління сприйняттям змін. Інформаційне, правове та управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону: матеріали круглого столу з міжнародною участю/ 17 червня 2021 року, м. Вінниця / Упорядники: Пилипчук В.Г., Яременко О.І., Кононенко В.В., Лазор О.Я., Лазор О.Д., Лапшин С.А. ВДПУ, НДІП НАПрН України, Вінниця, ТОВ «Друк». 2021. С. 44-52.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Тема заняття 13: Консультації з громадськістю

1. Публічне громадське обговорення.
2. Електронні консультації
3. Вивчення громадської думки
4. План проведення консультацій з громадськістю

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надати уявлення про форми консультацій з громадськістю та передумови їх проведення

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Публічне громадське обговорення	1. Знати сутність та підходи до забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації публічної політики
2. Електронні консультації	2. Знати види е-консультацій. Розуміти сутність е-консультації як інструменту державної та місцевої влади для обговорення з громадянами питань або пропозиції стратегічних напрямів діяльності, дій або рішень
3. Вивчення громадської думки	3. Розуміти сутність вивчення громадської думки органами публічної влади
4. План проведення консультацій з громадськістю	4. Знати особливості формування Плану проведення консультацій з громадськістю, розуміти зміст інформації, що оприлюднюється в рубриці «Консультації з громадськістю» органами публічної влади

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Драгомирецька, Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К. С. Кандагура, А. В. Букач. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.
2. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Карпенко, А. В. Дуда та ін. Київ : [НАДУ], 2018. 364 с.

Додаткова література:

1. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII . – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
2. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні / Указ Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016?find=1&text=%F6%B3%ED%ED%EE%F1%F2#w11>.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Тема заняття 14-15: Інструменти вивчення громадської думки

1. Передумови та необхідність вивчення громадської думки.
2. Використання інструментів вивчення громадської думки в діяльності органів місцевого самоврядування.
3. Використання інструментів вивчення громадської думки в діяльності органів виконавчої влади.

Вид заняття: практичне заняття.

Мета: надати уявлення про використання інструментів вивчення громадської думки в процесі вироблення та прийняття управлінських рішень органами публічної влади.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних

питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Передумови та необхідність вивчення громадської думки	1. Розуміти сутність, знати шляхи та порядок вивчення громадської думки органами публічної влади
2. Використання інструментів вивчення громадської думки в діяльності органів місцевого самоврядування	2. Знати особливості використання інструментів вивчення громадської думки в діяльності органів місцевого самоврядування
3. Використання інструментів вивчення громадської думки в діяльності органів виконавчої влади	3. Знати особливості використання інструментів вивчення громадської думки в діяльності органів виконавчої влади

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Драгомирецька, Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К. С. Кандагура, А. В. Букач. Одеса: ОРІДУ НАДУ. 2017. 180 с.
2. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Карпенко, А. В. Дуда та ін. Київ : [НАДУ]. 2018. 364 с.

Додаткова література:

1. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова КМУ від 03.11.2010 № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF?find=1&text=%E5%EA%F1%EF%E5%F0%F2%E8%E7#w14>.
2. Е-консультації, як елемент публічних консультацій / Сергій Лобойко, Оксана Гречко, Олена Медведенко, Йорданка Томкова, Анна Ємельянова, Карина Літвінова; Центр розвитку інновацій. URL: <https://cid.center/wp-content/uploads/2019/02/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>.
3. Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень, ухвалений Конференцією міжнародних неурядових організацій Ради Європи на засіданні 1 жовтня 2009 року. URL: <https://rm.coe.int/16802eeddb>.

4. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади / Проект «Будуємо мости заради реформ і довіри», Київ, 2016. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf>.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Тема заняття 16: Організація доступу до публічної інформації

1. Сутність та види публічної інформації. Канали доступу до публічної інформації
2. Особливості оформлення запиту на публічну інформацію
3. Особливостей надання відповіді на запит на публічну інформацію

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надати знання щодо особливостей доступу до публічної інформації в органах публічної влади.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Сутність та види публічної інформації. Канали доступу до публічної інформації	1. Розуміти сутність та види публічної інформації. Знати канали доступу до публічної інформації
2. Особливості оформлення запиту на публічну інформацію	2. Знати особливості оформлення запиту на публічну інформацію. Вміти готувати запит на доступ до публічної інформації.
3. Особливостей надання відповіді на запит на публічну інформацію	3. Знати терміни, особливості оформлення та надання відповіді на запит на публічну інформацію, вміти готувати відповідь.

*Забезпечення роботи здобувачів:***Основна література:**

1. Драгомирецька, Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К. С. Кандагура, А. В. Букач. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.
2. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Карпенко, А. В. Дуда та ін. Київ : [НАДУ], 2018. 364 с.
3. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / за заг. ред. В. С. Куйбіди, О. В. Карпенка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : НАДУ, 2019. 358 с.
4. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посіб. / О. М. Руденко, С. В. Штурхецький, Н. В. Ткаленко, О. В. Михайловська. К. : Кондор, 2016. 130 с.
5. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посіб. / О. М. Руденко, С. В. Штурхецький, Н. В. Ткаленко, О. В. Михайловська. Київ : Кондор, 2019. 130 с.

Додаткова література:

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року №2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка». URL: <http://library.opu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>